
de RAZ

MAANDORGAAN VAN BIOLOGIA MARITIMA
NEDERLANDSE VERENIGING VAN ZEE-AQUARIUMLIEFHEBBERS
Opgericht 12 November 1939

Nr 57

5e Jaargang Nr 9

September 1955

GOED EN MINDER GOED.....

In het vorige nummer en ook in het nummer van Juli schreef ik iets over de Jubileumtentoonstelling van de N.B.A.T., die van 11 tot en met 27 Augustus in de Ridderzaal in Den Haag gehouden werd.

Zoals U weet, nam Biologia Maritima daar ook aan deel met twee aquaria, namelijk een meterbak, die met medewerking van het "Zee-aquarium" in Bergen werd ingericht en een bak van 60 cm, een inzending van Dr van der Meer, met een aantal Cyprinodons.

De tentoonstelling als zodanig is een enorm succes geworden. het bezoekertal steeg tot een ongekend hoog cijfer: 23.000!

Dat dit aantal niet alleen te danken was aan de inzendingen is wel zeker, want een deel daarvan kan geschreven worden op rekening van de onvrijwillige reclamestunt, de ontsnapping van een tweetal kaaimannen.

Hoe het ook zij, met of zonder reclame paradeerden 23.000 bezoekers langs onze inzending.

Dat deze inzending de aandacht getrokken heeft, moge ook wel blijken uit het feit, dat de Nederlandse Televisiestichting onder meer ook van de zee-aquaria een aantal opnamen heeft gemaakt. Ook uit het aantal vragen, dat door de bezoekers gesteld werd, kon toch wel opgemerkt worden, dat de belangstelling voor het zeewateraquarium in het algemeen sterk stijgende is.

Twee weken voor de opening van de tentoonstelling kon Biologia Maritima nog profiteren van een andere propagandamogelijkheid. Van 29 Juli tot 11 Augustus werd namelijk in de zeer populaire bioscoop "Cineac" een bioscoop met een programma van een uur, dat de gehele dag doorgaat en voornamelijk is gekenmerkt door nieuws en documentaires een film gedraaid over de zee. Er werden opnamen vertoond van de zeeën rondom de Verenigde Staten en wel voornamelijk de subtropische wateren. Op verzoek van de Directie konden wij een aquarium plaatsen in de hal van deze bioscoop. Ook deze bak trok zeer sterk de aandacht, des te meer nog, omdat men juist kort te voren soortgelijke dieren had gezien.

Al met al kunnen we zeggen, dat de Augustusmaand voor onze vereniging een geslaagde propagandamaand is geweest.

Het is daarom jammer, dat er naast deze geluiden, die toch zo opwekkend zijn, een ander geluid moet gehoord worden. In het Juni-nummer moest ik een klaagzang aanheffen over het gebrek aan kopij. Gelukkig kon ik in het daarop volgende nummer mededeelen, dat er gelukkig reactie gekomen was van de leden. Des te teleurstellender is het daarom, dat ik nu moet melden, dat er van die reactie tot op heden nog zeer weinig merkbaar is. Het spijt mij daarom zeer, maar als U niet wilt, de paar mensen, die tot nog toe de "Kor" moesten vullen, kunnen dat niet langer. De liefde kan nu eenmaal niet van een kant komen. Het resultaat van een en ander moet dan ook zijn, dat de "Kor" voortaan niet meer met tien, maar met acht bladzijden zal uitkomen. Vindt U dat erg jammer..... wel wij ook, maar zorgt U dan eens, dat er voor tien bladzijden -regelmatig- kopij voorhanden is, dan wordt de omvang weer direct uitgebreid. T

Dr C. van der Meer

Cyprinodon cleabornei II

GESCHIEDENIS

De geschiedenis van de import van dit visje is het vermelden waard. Op 30 September 1950 kreeg ik in een koffieblik een zending dieren en planten uit Curacao.

De planten waren per vliegtuig in zeer weinig water over gekomen en dus slechts goed vochtig. Het betrof hier *Udotea spec.*, *Halimeda tuna* en *Bryopsis spec.* Zij werden ondergebracht in een bakje met water van 27° C. en een s.g. van 1,032.

Op 6 October zag ik vier visjes van twee mm lengte. Zeer waarschijnlijk hadden de eieren aan de planten gezeten, waarvoor de *Bryopsis* met zijn fijne takjes het meest in aanmerking komt. De visjes werden direct gevoerd met *Artemia naupliën*, die inderdaad gegeten bleken te worden.

Op 15 October was het duidelijk, dat er vijf visjes waren, waarvan de grootste reeds een cm was. Op 22 October waren zij reeds anderhalve cm en aten *enchytraeën* en *tubifex*.

29 October, de visjes zijn nu twee cm en krijgen een zwarte stip in de rugvin en een blauwachtige glans in aarsvin en buikvinnen.

Op dit moment wist ik nog totaal niet met wat voor soort ik te doen had, noch of het mannetjes of vrouwtjes waren.

5 November, de visjes zijn twee en een halve cm, zij beginnen druk met elkaar te stoeien.

5 December, twee visjes, kennelijk mannetjes, zijn donker van kleur, met donkere vinnen en een staalblauwe glans over het lichaam.

Een der vrouwtjes heeft zich een territorium toegeëigend en jaagt alle anderen weg. Zeer wilde jachten spelen zich af. Op 5 en 6 December worden voor het eerst paringen gezien, echter geen eieren.

Op 7 December wordt op het wier duidelijk een tiental eieren waargenomen, anderhalve mm groot. Het wier met de eieren wordt overgebracht in een kweekbakje met een temperatuur van 28° C en een s.g. van 1,032. In de grote bak wordt een jong visje gezien.

In de loop van de volgende dagen herhalen de paringen zich en op 12 December wordt het eerste jong in het kweekbakje waargenomen.

Op 16 December blijken er 18 jongen in het kweekbakje te zijn, die goed groeien op Artemia larven.

Op 25 December zijn de grootste jongen al een cm lang; de import en nakweek van een nieuw tropisch visje is gelukt!

Zo werden nog een aantal kweekjes opgezet en tot een goed einde gebracht, zodat het wel vaststaat, dat deze soort in Nederland behouden kan blijven.

Aan enkele liefhebbers werden paartjes gegeven, doch deze slaagden er niet in door kweek hun bezit uit te breiden. Zo kwam het behouden van deze visjes nog geheel te mijnen laste, een last, die uiterst zwaar drukt.

Daarom gaf ik enkele paartjes aan de bekende kweker en lid van B.M., de Heer Francken te Geldrop. Deze gelukte het een flink aantal jongen groot te brengen.

Hoe nodig het is een nieuwe soort zo snel mogelijk over een aantal liefhebbers te verdelen, bleek al spoedig hierna.

Tijdens mijn afwezigheid trad een defect aan de verwarming op, met als gevolg: alle visjes dood.

Alleen de Heer Francken beschikte toen nog over voldoende kweekmateriaal, later kon ik van hem weer enkele stelletjes krijgen om verder te kweken.

Thans bezitten ongeveer acht liefhebbers in Nederland deze visjes. Hun voortbestaan lijkt gewaarborgd, vooral ook omdat de Heer Spoelstra in Blijdorp grote aantallen gewkeekt heeft.

Deze geschiedenis kan ons het volgende leren:

Sommige tropische zeevissen kunnen "in het ei" geïmporteerd worden, ook wanneer zij alleen in vochtig gehouden wier zitten en aan sterke temperatuurschommelingen onderhevig zijn.

Wanneer van importen nakweek verkregen is, moet deze zo snel mogelijk over een aantal liefhebbers verdeeld worden om een weer verloren gaan te voorkomen.

Diegenen, die zich willen toeleggen op het houden van tropische zeevissen moeten zich tegelijk inrichten voor de kweek.

Alleen als men er in slaagt tropische zeevissen verder te kweken zullen deze voor de gemiddelde liefhebber betaalbaar worden en alleen dan kan het houden van een tropisch zee-aquarium zich in ons land verder ontwikkelen.

In een notedop:

Van 22 tot en met 31 Juli hield de Alkmaarse Aquariumvereniging een tentoonstelling van aquaria van leden in de aula van de H.B.S. aldaar. Er waren ook twee zee-aquaria en wel een met subtropische anemonen en een met zeepaardjes.

De Haagse afdeling "Het Zeepaardje" bezocht -drie wagens sterk Zaterdag 9 Juli het "Zee-aquarium te Bergen aan Zee. De rondleiding door de Heer G.C.P. Wouda werd hier en daar geïllustreerd door verdere explicatie van de directeur, terwijl de directie voor deze gelegenheid aan de bezoekende leden thee aanbood. Met potten en flessen gewapend werd daarna een rondgang gemaakt in de voor het publiek niet toegankelijke dienstgangen, waar uit de voorraadbakken nog verschillende dieren werden meegenomen.

op doktersrecept.

Voor veel liefhebbers is een van de grootste problemen niet zo zeer gelegen in het verkrijgen van dieren, dan wel in het verkrijgen van zeewater.

Behalve voor hen, die vlak bij de kust wonen en voor wie het sjouwen met melkbussen op een bakfiets nu niet zo'n onoverkomelijk bezwaar oplevert, is het voor de liefhebber, die een beetje verder van de kust woont toch altijd een probleem.

De gemakkelijkste oplossing is nog steeds het bestellen van zeewater bij het Zoölogisch Station in Den Helder. Deze instelling verstuurt U het water in mandflessen. Dit water is kristal helder en kan zonder meer in het aquarium gedaan worden. De kosten van een en ander bedragen een cent per liter plus de verzendkosten. Een onzekere factor hierbij vormt de verzending voor rekening en risico van de afnemer. Wanneer een van de mandflessen breekt, dan wordt deze wijze van aanschaffen wel erg duur.

Al reeds geruime tijd bestaan er recepten voor het zelf maken van zeewater. Een van de meest simpele kon men aantreffen in het Verkade's album: Zeewateraquarium en terrarium van Portielje. De laatste jaren echter zijn deze recepten echter wat uitgebreider geworden en dus beter.

Een van de beste is wel het volgende:

2765 gram natrium chloride	f. 4.--
67 gram kalium chloride	" 0.57
551 gram magnesiumchloride 6 H ₂ O	" 2.55
692 gram magnesium sulfaat 7 H ₂ O	" 0.35
10 gram natrium nitraat	" 0.40
25 gram natrium bicarbonaat	" 0.10
10 gram natrium bromide	" 0.10
0,5 gram kalium jodide	" 0.37
5 gram natrium fosphaat	" 0.37
1,5 gram strontium chloride	" 0.37
145 gram calciumchloride 6 H ₂ O	" 0.45

f. 9.63

Deze hoeveelheid chemicaliën is voldoende voor honderd liter water. Het calciumchloride wordt apart opgelost in een emailleerde emmer, de overige zouten bij elkaar. Eerst als deze volkomen zijn opgelost, mag het opgeloste calciumchloride bijgevoegd worden. Als oplosmiddel kunt U doorgewoon leidingwater gebruiken.

Het gebruik van kunstmatig zeewater is even goed als dat van natuurlijk water. Aanvankelijk bestaat er natuurlijk het verschil, dat dit water geen enkel levend wezen bevat. Dit is echter vlug verholpen als U er een aantal mosselschelpen in gooit ofwel het water ent met een fles natuurlijk zeewater. Ik kan me voorstellen, dat niet iedereen over een emailleerde badkuip beschikt om deze honderd liter water te mengen, maar dat is ook niet nodig, daar het mengen van de oplossingen net

zo goed in het aquarium kan gebeuren. U begrijpt natuurlijk wel, dat dit aquarium dan vrij van dieren moet zijn, daar deze een concentratie van zouten, zoals die aanvankelijk in de oplossingen heerst niet zouden overleven. Tot slot wil ik U nog wel op het hart drukken, dat het oplossen moet gebeuren in goed geïsoleerde vaten van steen of email, terwijl het calciumchloride eerst mag worden toegevoegd nadat alle andere chemicaliën volledig zijn opgelost. Doet U dat niet en gooit U het calciumchloride te vlug bij de andere oplossing, dan slaat er gips neer, waardoor Uw zeewater volkomen waardeeloos geworden zou zijn. Let vooral ook op de goede hoeveelheid kristalwater; koop bij een vertrouwd adres (apotheker).

hoor en wederhoor.

In "De Kor" van Juli 1.1. schreef ik een artikeltje over een filterverbetering. Ik heb daarbij verzuimd een opmerking te maken over de doorsnede van de hevelbuis. De Heer Tirion tikt mij daarover op mijn vingers en hij schreef me daarover het volgende:

"Ik ben met het maken van een dergelijk filter bezig geweest maar heb wel gemerkt, - ook al bij mijn vroegere proeven op het gebied van luchthevels - dat de dikte van de buis, waarin de lucht opstijgt goed aangepast moet zijn aan de grootte van de ingeperste luchtbellens, die weer afhankelijk is van de werking en capaciteit van de gebruikte pomp. Over het algemeen neem ik liever een dunne opstijg-buis, waar de ingebrachte luchtbel zo groot is als de doorsnede van de opstijg-buis.

Ik heb Uw systeem geprobeerd met buisdikten zoals deze in de tekening zijn aangegeven, doch de doorstroming is hiermede zeer slecht en geheel onvoldoende. Ik zal de luchthevel nog eens met andere maten en doorsneden van buis maken. Als pomp gebruik ik een kleine Ozonia S."

Tot zover de heer Tirion. Inderdaad moet ik hem volkomen gelijk geven. Het is wel degelijk van belang de buisdikte aan te passen aan de pompcapaciteit. Doet U dat niet, dan bereikt U vrijwel hetzelfde resultaat als wanneer lucht in het aquarium opbrcrrelt. Er is wel beweging in het water, maar de waterkolom wordt niet zo opgevoerd als voor een juiste filterwerking noodzakelijk is. Plastic buis kunt U kopen in diameters van 4, 6 en 9 mm. Alleen een sterke pomp zal naast een bruiser ook nog een filter met een buis van 9 mm kunnen trekken. Bij een betrekkelijk zwakke pomp is 4 mm diameter ruim voldoende. Er is dus geen vaste maat te geven voor de hevelbuis, dit moet U zelf even uitkiezen.

Dan schrijft de heer Tirion nog iets over mijn opmerking aan het adres van de membraanpompjes:

"Wat betreft de slijtage van membraanpompjes, geloof ik niet met U eens te kunnen zijn betreffende hetgeen U zegt over de slijtage. Ik heb mijn pomp drie jaar in gebruik en hij verzorgt een bruiser plus een luchthevel. Hij staat daarom practisch op zijn maximum capaciteit. Na verloop van enige tijd begon hij te brommen. Aangezien er echter geen draaiende delen zijn

is slijtage eigenlijk uitgesloten. Na reiniging en opnieuw afstellen is hij weer geruisloos en ik heb reden te veronderstellen dat hij het nog vele jaren zo zal kunnen doen."

Voor wat betreft dit laatste betreft, zou ik me op glad ijs gaan begeven, wanneer ik hierover met de heer Tirion zou gaan debatteren. Ik ben nu eenmaal niet in het bezit van een technische knobbel. Mijn ervaring met menbraampompjes is tot nu toe zo geweest, dat elk pompje van welk merk dan ook na verloop van tijd - inderdaad, bij de een langer dan bij de ander - onherroepelijk gaat brommen en dat er na enige keren repareren niets meer is te verhelpen. Inderdaad zou ik de heer Tirion gelijk moeten geven als hij zegt, dat er geen draaiende delen zijn, die kunnen slijten, maar wat is er dan de oorzaak van, dat aanvankelijk geruisloze en gewillige dienaars brutale herrieschoppers worden?

B.M. afslag.

Naast visafval, mosselvlees en tubifex bestaat er nog meer, waarmee U Uw troetelkinderen kunt voederen. Een daarvan is vooral bij de zoetwateraquarianers wel bekend: enchytraeën.

Deze dieren kunt U zelf in zodanige hoeveelheden kweken, dat U de hele winter onder de pannen bent. Het kost een minimum aan tijd en moeite. De enige moeilijkheid is gelegen in het feit, dat het niet altijd even gemakkelijk is om aan een begin te komen.

De Heer Tirion schreef mij, dat hij enige bakken met enchytraeën heeft, waarvan hij graag wat aan andere liefhebbers afstaat.

Ik geloof wel, dat dat een aanbod is, dat de moeite waard is.

Noteert U zijn adres even:

de Heer C.J. Tirion, Mauvestraat 44, Den Haag.

Verder bestaat er nog de mogelijkheid om Artemia salina eitjes te bestellen. Ook een buitengewoon goed voedseldiertje, leest U er het stukje van Dr van der Meer nog maar eens op na.

Een aspirinebuisje met eitjes - enige miljoenen - kost U f. 1.--, dat is minder, dan U in de winkel kwijt bent.

Wilt U de eitjes bestellen, stuurt U mij dan een postwisseltje voor een bedrag van f. 1.02 (inclusief verzendkosten) en vergeet U dan vooral niet duidelijk Uw adres te vermelden.

Tot slot nog even de wijze van bestellen van Aleracote:

Maak f. 2.20 over op postrekening 349352 t.n.v. M. Bot, Sportlaan 75 te Vlaardingen en U krijgt Uw blik thuisbezorgd.

Service klanten voor!

Vanaf heden stelt de Service tot Uw beschikking de navolgende dieren, voor zover de voorraad strekt en alleen na toezending van emballage:

palaemonetes varians	} steurkrabben	geen kosten
palaemon elegans		" "
gobius minutus		" "

visserlatijn:

I Schar

Kleur:

Bleekgeel met okerkleurige vlekken en grauwgroene ondergrond als scharren op slijkgronden worden aangetroffen; linkerzijde (=onderzijde) flets wit.

Kentekenen:

De huid voelt ruw aan; de zijlijn is in de omgeving van de borstvin sterk gebogen; de ogen zijn rechts.

De schar kan in de Noordzee een lengte bereiken van + 40 cm. Bij IJsland en in de Barentssee treffen we zelfs grotere scharren aan. Wel kwamen voor jaren terug scharren met een lengte van boven de 40 cm in de Zuidelijke Noordzee voor (aar de westkant van de Bruine Bank, in de Westhole en het Diepwaterkanaal) maar sinds de trawlvisserij met mechanisch voortbewogen schepen de Zuidelijke Noordzee als operatieterrein beschouwt, zijn de scharren, die nu gevangen worden niet groter dan 25 - 30 cm.

Verspreidingsgebied en voedsel:

Het verspreidingsgebied van de schar is zeer groot. Het omvat de meeste Atlantische kusten van Europa; ook treffen we de schar aan in de Barentssee, aan de Noorse kust en bij IJsland.

Voorts is de schar niet, zoals de schol, gebonden aan bepaalde diepten. Scharren komen zelfs voor op diepten van 200 meter.

Ten bijzondere eigenschap van de schar is de drang om in water met een hoog zoutgehalte te verblijven.

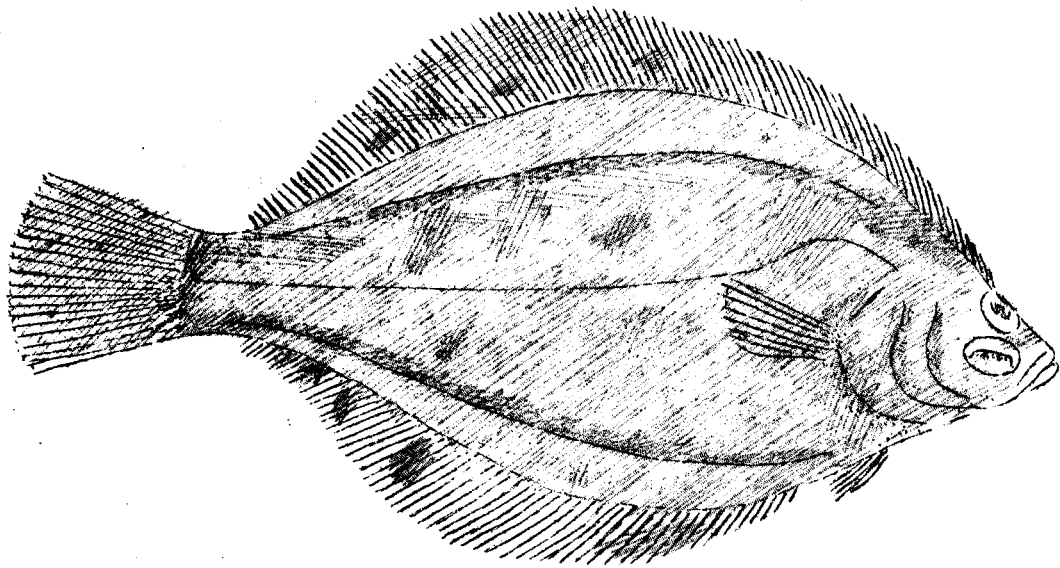
Wel kan het bijvoorbeeld voorkomen, dat scharren met sterke vloed in onze zeegaten worden gedrukt, maar we nemen dan waar, dat, zodra het water in onze zeegaten brakker gaat worden, de scharren van lieverlee verdwijnen. Trouwens proeven genomen in aquaria bewijzen, dat deze vissen zich niet prettig voelen als zoet water wordt toegevoegd aan het zeewater van de bak waarin ze zwemmen.

Typisch is voorts, dat de scharren niet voorkomen aan de Atlantische kusten van Noord Amerika. Wel treffen we daar verwanten van onze scharren aan.

Het voedsel van de schar bestaat uit een verscheidenheid van bodemdieren, uit vloekreeftjes, zandspieren en haringlarven.

Paaiplaatsen:

We kunnen niet zeggen, dat de schar in de Noordzee naar speciale paaiplaatsen trekt om te paaien. In de Zuidelijke Noordzee paait de schar overal op diepten van 20 - 40 meter. Daarbij treffen we al in December drijvende scharreieren aan. De grote paai vindt echter in de Zuidelijke Noordzee plaats in de maanden Maart, April en Mei. De hoeveelheid eieren, die de wijfjes afzetten is ongeveer 100.000 stuks.

Schar (Pleuronectes limanda L)

In de gehele Zuidelijke Noordzee paaft de schar, maar de grootste aantallen eieren, die van Maart tot Mei in zee drijven, vinden we tussen de Lemanbank en de oestergronden. Voorts vinden we in het voorjaar veel eieren in de strook Amrumbank - Sylt - Hornsrif.

Paaiplaatsen buiten de Noordzee zijn: De IJslandse zuidkust, de Noorse kust, de Moermanskust, de Westelijke Oostzee, de Ierse Zee, de ingang van het Kanaal, de Golf van Biskaye en de Portugese kust. Maar in al deze grote gebieden treffen we geen speciale paaiplaatsen aan.

Voorkomen:

Het voorkomen van de schar is uiteraard bepaald, wanneer we de visgronden kennen, daar de vissers natuurlijk alleen daar hun netten uitwierpen, waar de vis het meeste voorkwam.

Laten we voor de bepaling van de visgronden beginnen met de Zuidelijke gronden. De vissers van Ostende en Blankenberghe visten als regel bij de Sandettie, de Ruitingen en de Oost Dijkbank en hier troffen ze de grote scharren gewoonlijk aan in de Westrand van de Fairybank en Sandettiebank. (Daar ik me kan voorstellen dat de meeste lezers deze banken niet kennen, zal ik de volgende maand een kaartje plaatsen). Wordt vervolgd

VERENIGINGSADRESSEN:

Alg. Voorzitter: J. Turlings, Oranjelaan 25, Rijswijk (ZH).
Alg. Secretaris: J.C.v.Egdom, Leeuwenbekstr.31A R'dam N.
Alg.Penningmeester: M.Bot, Sportlaan 75, Vlaardingen.
Gironummer 349352.

MAANDORGAAN "DE KOR"

Alle correspondentie met betrekking tot dit blad te richten tot de secretaris.

Alle rechten met betrekking tot overname van artikelen en illustraties voorbehouden.